

سبک یاددهی در آموزش بالینی

تهیه و تنظیم: دکتر حسین کریمی موفقی - حکیمه سابقی
دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و مامایی

◀ بهترین راه یاددهی چیست

شاید بهترین پاسخ این سوال با مراجعه به عملکرد روزانه مدرسان و محققان به دست آید. یکی از مواردی که به طور مکرر درباره بهترین راه تدریس بیان می‌شود، استفاده از سبک‌های مختلف یاددهی است.

تسلط استادان به انواع سبک‌های یاددهی، برای توسعه و تکامل در جریان آموزش، لازم است. افزایش دانش در مورد ماهیت ساختاری یادگیری نشان می‌دهد که سبک‌های یاددهی استاد-محور و سنتی نمی‌تواند به حداکثر یادگیری در دانشجویان منجر شود، زیرا کلید اصلی یادگیری در نظریه ساختن‌گرایی یادگیری، مشارکت فعال دانشجویانست که از طریق به کارگیری سبک‌های مختلف یاددهی امکان پذیر است.

سبک یاددهی بر کیفیت نافذ آموزشی شخص دلالت می‌کند که حتی با تغییر موقعیت نیز ممکن است ثابت بماند. سبک‌های یاددهی برجسیبی است که با مجموعه متنوعی از رفتارهای تدریس (یاددهی) همراه است.

هویت ولی (۲۰۰۲) برای روشن شدن تعریف سبک یاددهی، آن را با تعاریف روش و رویکرد مقایسه نموده اند:

۱- روش تدریس: روش تدریس به تکنیک‌ها و رفتارهای آموزش ویژه، مربوط می‌شود.

۲- رویکرد تدریس: رویکرد تدریس به ترکیب چندین روش تدریس مرتبط، مربوط می‌شود که رفتارهای مشابه یا اهداف آموزشی مشابه دارد.

۳- سبک یاددهی: سبک یاددهی به راه‌های مختلف که چندین رویکرد را با هم ترکیب می‌کند، دلالت دارد. هیملیچ و نرلند (۲۰۰۲) نیز معتقدند که سبک، روش نیست، بلکه چیزی فراتر از روش است که تمام تبادلات یاددهی و یادگیری را به هم مرتبط می‌سازد.

دانشجویان در محیط بالینی، دانشی را که در کلاس یادگرفته‌اند، به کار می‌برند و باید بتوانند با بیماران واقعی- که موضوع مرگ و زندگی آنان مطرح است- کارکنند. وجود بیمار در این محیط، یاددهی و یادگیری را پیچیده‌تر می‌کند، زیرا استاد و دانشجو باید مراقب ایمنی و رضایت بیمار نیز باشند.

◀ چهار سبک اصلی یاددهی

همان‌طور که هر یک از ما سبک فردی خود را در تعامل با بیمار به کار می‌بریم، در آموزش دانشجویان نیز از سبک‌های یاددهی (تدریس) منحصر به فرد استفاده می‌کنیم. سبک‌های متعددی برای یاددهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در جدول ۷-۱ چهار سبک اصلی یاددهی شرح داده شده است.

جدول ۷-۱ چهار سبک اصلی یاددهی

اظهار کننده	پیشنهاد کننده	همکاری کننده	تسهیل کننده
راهنمایی می- کند	شق های دیگر را پیشنهاد می کند.	عقاید دانشجویان را بیرون می کشد.	احساسات دانشجویان را بیرون می کشد.
سوال های مستقیم می پرسد.	ایده ها را ارائه می کند.	عقاید دانشجویان را کاوش می کند.	احساسات را ارائه می کند.
اطلاعات ارائه می کند.	تجربه های فردی را بازگو می کند.	تجربه های فردی را می طلبد.	تشویق می کند/ سکوت می کند.
استاد محور		دانشجو محور	

این سبک، در یاددهی مهارتهای حل مشکل مفید است.

- **تسهیل کننده:** این سبک به خودفهمی بیشتر دانشجو کمک می کند و برای تدریس احساسات و نگرشها مهم است به عنوان مثال به دانشجو در ارایه اخبار بد به بیمار کمک می کند.

منابع برای مطالعه بیشتر

- حسین کریمی موفقی، معصومه محمد حسین زاده، طاهره بینقی و مریم اکبری لاکه (۱۳۸۹). راهنمای کاربردی برای تدریس بالینی اثر بخش، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد.

ویژگی های هر سبک از رویکرد استاد محوری در سمت راست، به دانشجو محوری در سمت چپ طیف، متغیر است. در این طیف، هر چه به سمت چپ حرکت کنیم، دانشجو بیشتر فکر می کند و به حل مشکل می پردازد، بنابراین اطلاعات بیشتری را به دست می آورد.

مثالی برای هر سبک

- **اظهار کننده:** اهداف، ممکن است مخصوص محتوا باشد. نظیر دادن یک نوبت دارو یا نشان دادن شیوه صحیح نگهداری اوتوسکوپ.
- **پیشنهاد دهنده:** این سبک، اغلب برای شرح تجربه- های قبلی استاد است در مورد مشکل یک بیمار ویژه همراه با راه حل ترجیحی استاد (قصه های جنگ). استاد، ممکن است درمان انتخابی خود را برای پرفشاری خون شرح دهد و سپس از دانشجویان بخواهد در این مورد بیشتر مطالعه کنند.
- **همکاری کننده:** این سبک شامل پرسیدن از دانشجویان برای تشخیص های افتراقی سردرد بیمار یا درگیر کردن دانشجو برای بررسی اثر شیوه زندگی بر روی مشکل فعلی بیمار است.